

**Про внесення змін та доповнень до науково-методичних рекомендацій
про застосування Інструкції з ведення класного журналу
учнів 5-11 (12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів**

Комунальний заклад «Харківський обласний науково-методичний інститут безперервної освіти» повідомляє, що у 2009-2010 навчальному році чинними є *Науково-методичні рекомендації про застосування Інструкції з ведення класного журналу учнів 5-11 (12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів. – Харків: ХОНМІБО, 2008. – 50 с.*

Звертаємо Вашу увагу на зміни та доповнення до вищезазначених рекомендацій, які внесено з урахуванням вимог інструктивно-методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо вивчення в загальноосвітніх навчальних закладах предметів інваріантної складової навчального плану у 2009-2010 навчальному році (*лист Міністерства освіти і науки України від 22.05.2009 р. №1/9-353*) з предметів: українська мова, українська література, російська мова, історія України, всесвітня історія, математика, інформатика, фізика, астрономія, біологія, природознавство, хімія, географія, художня культура, основи правознавства (*лист Головного управління освіти і науки від _____ № _____*):

Українська мова

У чинній програмі для 12-річної школи з українською мовою навчання скориговано кількість фронтальних видів контрольних робіт (аудіювання, читання мовчки, диктант, письмовий переказ та письмовий твір, мовні знання і вміння).

Фронтальні види контрольних робіт

Форми контролю	Класи і семестри															
	5		6		7		8		9		10		11		12	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Перевірка мовної теми*	4	4	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Письмо: переказ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
твір	–	1	–	1	–	1	1	1	1	1	1	1	–	1	–	1
Правопис: диктант**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Аудіювання*	–	1	–	1	–	1	–	1	–	1	–	1	–	1	–	1
Читання мовчки*	1	–	1	–	1	–	1	–	1	–	1	–	1	–	1	–

* Основною формою перевірки мовної теми, аудіювання і читання мовчки є тестові завдання.

** Основною формою перевірки орфографічної і пунктуаційної грамотності є контрольний текстовий диктант.

Міністерство освіти і науки України наголошує, що «у таблиці зазначена мінімальна кількість фронтальних видів контрольних робіт, учитель на власний розсуд має право збільшувати цю кількість, залежно від рівня підготовленості класу, здібностей конкретних учнів, умов роботи тощо».

Як видно з таблиці, у кінці кожної вивченої теми проводиться контрольна робота, яка перевіряє знання з цієї теми. Здійснюється вона лише у формі тестових завдань.

На сторінці «Зміст уроку» робиться запис: «Контрольна робота», а не «Тематична контрольна робота (тест)», як це було раніше.

Тематична оцінка виставляється на основі поточних з урахуванням оцінки за контрольну роботу.

Один раз на семestr у кожному класі окремо здійснюється контроль за орфографічною та пунктуаційною грамотністю учнів (контрольний диктант).

Контрольний диктант слід провести перед останньою контрольною роботою кожного семестру і оцінку за нього врахувати як поточну при виставленні тематичної.

На сторінці «Облік навчальних досягнень учнів» у день проведення контрольного диктанту під датою виставляються оцінки та «н» тим, хто був відсутній. Якщо учня не було на уроці, то він не писатиме контрольний диктант в інший час.

На сторінці «Зміст уроку» робиться запис: «Контрольний диктант».

Кількість індивідуальних видів контрольних робіт (діалог, усний переказ, усний твір) залишилася без змін.

Оскільки тести з аудіювання та читання мовчки проводяться на одному уроці з контрольною роботою за мовну тему, а на говоріння (діалог, усний переказ, усний твір) взагалі не відводиться окремого уроку, то для зручності ведення контролю за видами мовленнєвої діяльності записи в журналі оформлюються таким чином: на початку семестру на лівій сторінці журналу в колонках без дат записуються ті види контролю, які проводяться протягом семестру і не датуються. Надаємо запис цих видів діяльності по класах у І та ІІ семестрах:

Клас	I семестр	II семестр
5-9-й	Усний переказ Читання мовчки	Аудіювання Діалог Усний переказ Усний твір Читання вголос
10-й, 11-й, 12-й	Усний переказ Читання мовчки	Аудіювання Діалог Усний переказ Усний твір

Оцінка за зошит виставляється до журналу 1 раз на місяць і вважається поточною, тобто враховується до найближчої тематичної.

Усі інші записи в журналі на сторінках «Облік навчальних досягнень учнів» та «Зміст уроку» з української мови залишилися без змін.

Українська література

Кількість та зміст контрольних робіт з української літератури визначається вчителем відповідно до програм з української літератури та календарно-тематичних планів, але не може бути менше **шести на рік** у 5-9 класах; у старшій профільній школі: профіль української філології – не менше **десяти на рік**; природничо-математичний, технологічний, спортивний, суспільно-гуманітарний, філологічний (профілі – іноземна філологія, історико-філологічний), художньо-естетичний напрями – не менше **шести на рік**.

Основними видами **контрольних робіт** з української літератури є:

- тест;
- розгорнуті відповіді на запитання;
- твір (у 5-8 класах обов'язковим є 1 контрольний твір на семестр (у першому семестрі учні п'ятого класу творів не пишуть); у 9-12 класах – два контрольні твори на семестр (один класний і один домашній).

На сторінці «Зміст уроку» робиться запис: «Контрольна робота», а не «Тематична контрольна робота (тест)», як це було раніше.

Тематична оцінка виставляється на основі поточних з урахуванням оцінки за контрольну роботу.

Оцінка за зошит виставляється до журналу 1 раз на місяць і вважається поточною, тобто враховується до найближчої тематичної.

Усі інші записи в журналі на сторінках «Облік навчальних досягнень учнів» та «Зміст уроку» з української літератури залишилися без змін.

Звертаємо увагу на те, що Методичні рекомендації щодо вивчення української мови та літератури в загальноосвітніх навчальних закладах у 2009-2010 навчальному році (лист МОНУ від 22.05.2009 р. № 1/9-353) є чинними як для шкіл з українською, так і з російською мовою навчання.

Російська мова

У цілому зберігаються загальні принципові підходи до оцінювання навчальних досягнень з мови, яке передусім має бути спрямоване на перевірку вміння учнів користуватися нею (а також усіма видами мовленнєвої діяльності) для реалізації комунікативної функції. Належна увага має приділятися формуванню знань про мову та мовних (правописних) умінь і навичок, що важливо і для практики користування мовою, і для загального розвитку школярів.

Певні зміни у критеріях стосуються підходів до тематичної оцінки, яка визначає рівень опанування учнями тієї чи іншої мовної теми (звуки і букви, частини мови, просте речення тощо). Фронтальною формою перевірки результатів навчання з цього аспекту мовного курсу є **перевірна робота з теми**, яка складається із завдань тестового характеру (кількість таких робіт визначена критеріями). Оцінки за цю роботу виставляють у класному журналі з позначенням дати її виконання. Okрім того, здійснюються **поточне оцінювання**

успіхів учня у засвоєнні мовного матеріалу, і його результати враховуються у виведенні тематичної оцінки. Підсумкова тематична оцінка виставляється наприкінці семестру в окрему колонку без дати з позначкою «тематична оцінка».

Дещо змінено кількість перевірок, що стосуються навчальної діяльності учнів, зокрема фронтальні контрольні роботи з аудіювання та читання.

Зазначені загальні підходи до оцінювання навчальних досягнень учнів з мов національних меншин модифікуються залежно від типу мовного курсу, а саме:

- для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою;
 - для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання (початок вивчення російської мови з 1-го класу);
 - для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання (початок вивчення російської мови з 5-го класу).

Відмінності між варіантами мовних курсів полягають в обсягах і рівнях складності текстів, що пропонуються для слухання, читання, переказування, списування чи диктанту; в обсязі висловлювань, які складають учні. Окрім того, зазначені варіанти відрізняються видами мовленнєвої діяльності, які перевіряються в тому чи іншому класі.

Окрім того, для перевірки правопису в різних варіантах курсу застосовують різні види перевірних робіт по класах (списування, зорово-слуховий диктант, слуховий диктант).

Перелік перевірних робіт за різними варіантами курсу мови подано в наступних таблицях.

Для шкіл з навчанням російською мовою

**Для шкіл з українською мовою навчання
(початок вивчення російської мови з 1 класу)**

Параметри перевірки	5 кл.		6 кл.		7 кл.		8 кл.		9 кл.		10 кл.		11 кл.		12 кл.	
	I	II	I	II	I	II	I	II								
Знання з мови та мовні вміння	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
Аудіювання	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1
Говоріння: діалог		1*		1*		1*		1*		1*						
усний переказ	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*
усний твір	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*
Читання: вголос		1*		1*		1*		1*		1*						
МОВЧКИ	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1
Письмо: списування		1		1												
зорово-слуховий диктант	-	1	-	1	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-
слуховий диктант	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1
письмовий переказ	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
письмовий твір	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1

**Для шкіл з українською мовою навчання
(початок вивчення російської мови з 5 класу як предмета):**

Параметри перевірки	5 кл.		6 кл.		7 кл.		8 кл.		9 кл.		10 кл.		11 кл.		12 кл.	
	I	II	I	II	I	II	I	II								
Знання з мови та мовні вміння	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
Аудіювання	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1
Говоріння: діалог		1*		1*		1*		1*		1*						
усний переказ	-	1*	-	1*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
усний твір	-	-	-	-	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*
Читання: вголос		1*		1*		1*		1*		1*						
МОВЧКИ	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1
Письмо: списування	1	1	1	1	1	1	1									
зорово-слуховий диктант	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	1	-	1	-
слуховий диктант	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1
письмовий переказ	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1

* Види діяльності, перевірка яких здійснюється індивідуально протягом року, для них не виділяються окремі уроки.

Історія України, всесвітня історія

У 2009/2010 навчальному році викладання історії України та всесвітньої історії у 5-х – 9-х класах ведеться за оновленими програмами (затверджені

наказом Міністерства освіти і науки України від 05.06.2009 року № 491), якими не передбачено проведення **окремого уроку тематичного оцінювання**.

Навчальні теми оновлених програм закінчуються **уроком узагальнення**, на якому вчитель може провести оцінювання за підсумком усієї вивченої теми у формі усних запитань, письмових завдань (у тому числі й тестових), есе, творів, досліджень, проектів тощо.

Тематична оцінка виставляється до класного журналу в колонку з надписом «Тематична» без дати. Вільна клітинка перед надписом «Тематична» не залишається.

При виставленні тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягають оцінюванню протягом вивчення теми.

Математика

Звертаємо Вашу увагу на те, що з математики урок тематичного оцінювання не проводиться, тому перед графою «**Тематична**» не залишається вільна клітинка.

Мінімальна кількість обов'язкових контрольних робіт на рік регламентується методичними рекомендаціями Міністерства освіти і науки України щодо викладання математики за 2002-2009 роки. Діагностична контрольна робота проводиться за бажанням учителя.

Загальноосвітні класи

Клас	Кількість годин на тиждень	Кількість контрольних робіт
5 клас (математика)	4	10 + діагностична
6 клас (математика)	4	12 + діагностична
7 клас (алгебра)	2,5	8 + діагностична
7 клас (геометрія)	1,5	4 + діагностична
8 клас (алгебра)	2	6 + діагностична
8 клас (геометрія)	2	6 + діагностична
9 клас (алгебра)	2	7 + діагностична
9 клас (геометрія)	2	7 + діагностична

Класи з поглибленим вивченням математики

Клас	Кількість годин на тиждень	Кількість контрольних робіт
8 клас (алгебра)	5	9 + діагностична
8 клас (геометрія)	3	7 + діагностична
9 клас (алгебра)	5	11 + діагностична
9 клас (геометрія)	3	11 + діагностична

Старша школа у структурі 11-річної

Клас	Кількість годин на тиждень	Кількість контрольних робіт
10 клас (алгебра)	2	6 + діагностична
	3	8 + діагностична
	4	9 + діагностична
	5	14 + діагностична
10 клас (геометрія)	1	3 + діагностична
	2	5 + діагностична
	3	8 + діагностична
10 клас (математика)	3	8 + діагностична
11 клас (алгебра)	1,5	4 + діагностична
	2	4 + діагностична
	3	9 + діагностична
	4	10 + діагностична
	5	12 + діагностична
11 клас (геометрія)	1,5	5 + діагностична
	2	6 + діагностична
	3	8 + діагностична
11 клас (математика)	3	9 + діагностична

Інформатика

У 10-11 класах змін щодо заповнення сторінок класного журналу не відбулося.

Особливістю 2009/2010 навчального року в загальноосвітніх навчальних закладах є викладання інформатики в 9-му класі за новою програмою.

Програмою передбачено виконання 12 практичних робіт.

Відпрацювання учнями пропущених практичних робіт є **недоцільним**. Тому після колонки з датою цього уроку не залишають вільну колонку без дати.

Вивчення теми закінчується уроком узагальнення та систематизації знань, на якому вчитель може провести оцінювання за підсумком усієї вивченої теми у формі усних запитань, письмових завдань (у тому числі й тестових), комплексних практичних робіт, захисту навчальних проектів тощо. При виставленні тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягають оцінюванню протягом вивчення теми.

Фізика, астрономія, біологія та природознавство

У цілому зміни щодо заповнення сторінок журналу не відбулися. Але з уdosконаленням нормативно-правової бази вивчення цих предметів доцільно внести корективи щодо виставлення оцінок до класного журналу.

При складанні календарного плану з біології та природознавства необхідно враховувати, що навчальна тема повинна складатися з 12-14 уроків. Для цього необхідно об'єднувати теми, які у навчальній програмі складаються з 4, 6, 7 годин. Таке поєднання повинно бути логічним та формувати у школярів цілісне уявлення про природний об'єкт чи явище.

Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми або модуля з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (лабораторних, практичних, самостійних, контрольних, творчих) та навчальної активності школярів. Проведення окремої тематичної атестації при здійсненні відповідного оцінювання не передбачається. Вільна клітинка перед клітинкою з надписом «Тематична» не залишається.

Поточне оцінювання здійснюється за виконання учнями різних видів навчальної діяльності (усні та письмові відповіді, експериментальні роботи, домашні завдання тощо).

Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 27.12.2000 р. № 1/9-529 «Орієнтовні вимоги до виконання письмових робіт і перевірки зошитів із природничо-математичних дисциплін у 5-11 класах» учителю слід передбачити проведення однієї (як мінімум) письмової контрольної роботи з фізики на семestr.

З біології та природознавства обов'язковим є проведення однієї письмової роботи на семestr. Доцільно складати варіанти завдань цих письмових робіт відповідно до матеріалів: «Державна підсумкова атестація для основної школи», «Державна підсумкова атестація для старшої школи» (Київ: Генеза, 2004 рік).

Відпрацювання пропущених учнем лабораторних, практичних, екскурсій, письмових робіт є недоцільним, тому пусту колонку після колонки з датою проведення цих видів робіт залишати не треба.

Проведення всіх лабораторних та практичних робіт (крім виконання розрахункових робіт з молекулярної біології, генетики, складання раціону харчування людини та дослідження психологічних особливостей людини, лабораторних робіт, які виконуються вдома) передбачає використання різних приладів та лабораторного обладнання, тому обов'язково необхідно проводити інструктаж із безпеки життєдіяльності (наказ Міністерства освіти і науки України від 18.04.2006 р. № 304 «Про затвердження Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України»). Це фіксується в класному журналі на сторінці предмета. У графі «Зміст уроку» відповідно до календарного планування стисло записується тема лабораторної, практичної роботи, екскурсії та робиться запис: «Інструктаж з БЖД».

Хімія

З хімії окремий урок тематичного оцінювання не проводиться. При цьому одна письмова (контрольна) робота на семestr є обов'язковою.

Відпрацювання пропущених учнем лабораторних дослідів, практичних робіт, екскурсій є **недоцільним**, тому після колонки з датою цього уроку (наприклад, практичної роботи) не залишають вільну колонку без дати.

Учитель має право вирішувати, як виконати той чи інший експеримент. окремі демонстрації можна виконувати як лабораторні досліди, а лабораторні досліди – як демонстрації або практичні роботи, але не навпаки.

Географія

Тематичне оцінювання з географії проводиться в різних формах по завершенні вивчення навчальної теми або її частини. Звертаємо увагу, що проведення окремої тематичної атестації не передбачається при здійсненні відповідного оцінювання.

При виставленні тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми.

Оскільки чинною програмою вчителю надано право частину навчального часу використовувати на свій розсуд, рекомендуємо обов'язкові письмові роботи (1 на семестр) проводити за рахунок резерву часу (оскільки у програмі не відведено годин на цей вид роботи), чи за рахунок скорочення часу на вивчення окремих питань і тем основних курсів.

Також цю функцію може виконувати практична робота підсумкового характеру. Оскільки в кожному семестрі обов'язково оцінюються 2 практичні роботи, рекомендуємо спланувати їх як підсумкові за темою. Якщо учень був відсутнім на обов'язкових письмових роботах, після колонки з датою цієї роботи рекомендуємо залишити вільну клітинку для оцінювання такого учня.

При цьому у графі «Зміст уроку» відповідно до календарного планування учитель має записувати тему уроку, практичної роботи. Урок узагальнення записується відповідно: «Узагальнення «Назва теми».

Художня культура

З 2009-2010 навчальному році в 9 класі 12-річної школи впроваджується предмет художньо-естетичного циклу «Художня культура».

Тематичне оцінювання проводиться у навчальний час (на уроці).

Рекомендується проводити тематичні атестації в I та II семестрах за такою схемою:

- після вивчення 1-ї та 2-ї тем;
- після вивчення 3-ї теми;
- після вивчення 4-ї та 5-ї тем.

Оформлення сторінок журналу з предмета здійснюється відповідно до оформлення сторінок журналу з предметів художньо-естетичного напряму.

Основи правознавства

У 9 класі відбулася зміна у назві предмета. Тому на сторінці обліку навчальних досягнень учнів у класному журналі у графі «Назва предмета» замість «Основи правознавства» записується «Правознавство (практичний курс)». У 10-11 класах назва предмета не змінилася.

*Методичні рекомендації підготували
методисти ХОНМІБО:*

Березанець І.В.

Будна С.М.

Кукленко О.С.

Малікова С.О.

Саввіч О.М.

Свириденко О.С.

Сідорчук В.П.

Смальченко О.М.

Старченко Л.М.

Федченко С.Г.

Чуйко Ю.І.